

LA ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA

y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.

NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18

LA SALUT NO ES LO PRIMER.

Hi ha una frase dita qu' es una verdadera mentida com moltes altres frases.

Solen dir, y no falta qui s'ho pren al peu de la lletra, que la salut es mitja vida.

¡Infelissos!

La salut no es més que una manifestació especial, *sui generis*, d' aquesta malaltia anomenada vida, malaltia que no 's cura sino ab la mort.

¿Ne volen un exemple?

L' altre dia 'm passejava per la Rambla, respirant ab deliri l' alé de la marinada, descomponent los vapors produhits per las *mangueras* de regar.

A la segona volta torno á crusar ab lo mateix home ab que havia crusat á la primera.

—Si, no hi ha dupte, es ell: es en Francisquet Riera, lo meu antich company de colégi... ¡Mare de Déu que está gras! Pero ¿y si no ho es?..

A la tercera volta ja no 'm cabia dupte: ell me mirava, 'm regoneixia, y s' adelantava cap á mi.

—¡Francisquet!..

—Emilio!

Y abressada vá y abressada vé.

Es á dir m' abressava ell, que lo qu' es jo no podia... ¡Estava tant gras, que no cabia dintre del cercol dels meus brassos!

—No dirias quantas vegadas hi pensat ab tú... ¡Qué déu haverse fet en Riera!.. me deya á cada punt... ¿Y qué tal?.. ¿qué t' has fet tot aquest temps que no 'ns hem vist?..

—No me 'n parlis... Sembla que tot s' haja conjurat en contra mèva.

—Al ménos tens salut per vendre.

—¿Salut, eh?.. Donchs mira, aquí está precisament la mèva desgracia.

—¡Es possible!..

—Si: tinch salut, soch robust, tinch un temperament d' Hércules; pero ja fá una pila d' anys que maleheixo la mèva salut, la mèva robustés y 'l meu temperament... ¡Ah! Sembla impossible que tú també sigas d' aquells que creuhen que un temperament robust es la felicitat!

—Si no la felicitat complerta, un element de felicitat quan menos.

—Un element de desgracia, Emilio... ¡Oh! No sè lo que donaria jo per ser magre, prim, débil... per no tenir més que la pell y 'ls ossos... per semblarme al meu cusi Rafel Riera... ¿te 'n recordas del meu cusi?... aquell que semblava tisich, qu' estava groch, que semblava que havia d' empassarse...

—¡Pobre xicot!.. Era al colégi ab nosaltres... Escolta já quina edat vá morir?..

—¡Morir!.. ¿Te 'n burlas?.. En Rafel no ha mort... Es d' aquells que piulan y envelleixen... y lo més bo-

nich es que 'l ser débil y l' estar malaltis ha sigut la seva felicitat... mentres que jo...

—No t' entench.

—Vaig á explicarme.

Y aquí en Francisquet vá pendre alé y comensá á referir de la següent manera 'ls inconvenients de gastar massa salut.

*

Al sortir del colégi, acabada ja la segona ensenyansa, anarem al Institut per pendre 'l títul de batxiller. Tots dos varem examinar nos lo mateix dia. Jo vaig presentarme primer.

Quan los catedràtics me ván veure tant gras y tant campant semblava que havian de menjarse 'm. Y ván aturrillarme á copia de preguntas y més preguntas. Inútil dirte que 'm preguntavan lo més difícil de las assignaturas. Jo responia uns cops, y altres me trobava tancat.

Un dels catedràtics vá dir á l' orella de un seu company; pero no ab véu tant baixa que no pogués sentirlo:

—Tant gras, tant plé de salut y tant burro... Que treballi, qu' estudihi... y aixis polser s' enmagrirá una mica.

¡Y patapum! Me clavan una carabassa com un temple.

Darrera meu vá examinar se en Rafel. Estava més groch que de costum, tremolava, tenia la vista entelada, y semblava que un alé d' aire havia d' emportarse 'n com una fulla seca.

Los catedràtics ván contemplarlo ab aire de compassió.

—Pobre jove... Es tisich digué aquell mateix que volia que jo m' enmagris de totes maneres.

—Vaja, ánimo, senyoret... digué un altre catedràtic: ja sabem que un exámen massa llarch lo fatigaria... No l' hi farém més que una ó duas preguntas. Vamos á veure: ¿No vá ser Colon qui vá descubrir l' América?

—Si senyor, vá respondre 'l meu cusi ab véu débil.

—Perfectament.

Y ab tres ó quatre preguntas per l' istil, á las quals no tingué de respondre més que «si, senyor» ó «no, senyor» s' acabá l' exámen y l' aprobaren.

Y jo, vinga estudiar mitj any, suant com un negre, y sense poderme enmagrir, de cap manera.

*

Algun temps després hi havia una plassa vacant en una societat de crédito: una plassa de oficial dotada ab dotze mil rals l' any. S' havian presentat sollicituts y 'ls pretendents deviam compareixe un dia á una hora dada. Eram déu ó dotze; entre ells hi havia 'l meu cusi, magre com sempre.

Nos trobavam á l' antesala esperant que 'ns fessin entrar al despaig det director-gerent que desitjava coneixe 'ns. Lo porter, al veure al meu cusi, vá dirli:

—En l' estat en que 's troba, no vull ferlo esperar... vingui ab mi.

Y 'l féu passar al despaig, primer que tothom.

Es á dir, no primer que tothom, porque 'ls altres ni ménos entrarem.

Lo director-gerent al veure al meu cusi tant magre, tant débil, tant malaltis, se compadeix d' ell, y sense més ni més l' hi otorga la plassa vacant.

—¿Es possible?..

—Encare no hi he acabat. Vés escoltant.

*

Un dia venint tots dos de Zaragoza, anavam en un departament de primera.

Comensava á fer calor; pero com qu' en Rafel es tant débil que un alé d' aire 'l costipa, volia que un passatjer qu' estava á la portella del carruatje alsés lo cristall. Lo passatjer vá negars' hi y en Rafel vá dirn' hi quatre de frescas, y com que aquell—un militar retirat—era de geni, vá desafiarlo.

Al vespre, al ser á Barcelona, vá divulgar se 'l cas entre 'ls nostres amichs.

—Vaja 'm deya l' un, que no tens conciencia, si permets que 'l teu cusi 's bati en lo seu estat delicat de salut.

—¿Qué no véus que ab un buf lo farán rodar per terra?

—Tú en cambi ets un home de punyo... ets l' atleta de la familia... tú t' has de batre per ell, no hi ha remey.

L' endemá anavam á Besós y 'l militar retirat me clavava un cop de sabre al front... á la salut de 'n Rafel.

—Noy, vaig dirli: aixó si qu' es massa.

—Vés escoltant, qu' encare hi ha més.

*

Un dia, al teatro estavam plegats com de costum, y veyém á una xicota jove, elegant, hermosa com un ángel. Jo me 'n enamoro y en Rafel, no ho estranyis, era una nena digna d' enamorar á un rey.

Naturalment, entre ell y jo no podia haberhi renyinas y varem convenir que tots dos fariam la demanda á la familia, y que 'l que quedés desetxat, havia de resignarse.

Dit y fet. Un dia 'l pare de la Filomena 'm crida y 'm diu:

—D. Francisco, hi explorat lo cor de la mèva filla: vosté ja sab lo que son las noyas á divuit anys... es una mica romántica... y francament, no he pogut lograr que s' interessés per vosté, á pesar de que aquest era 'l meu desitj... L' hi he fet algunas observacions... tot inútil... No pot resignarse á tenir per marit á un home gras y que gasta bons colors... Més s' estima al seu cusi. ¿Pero no veus qu' es mitj tisich: aixis l' hi he observat, y m' ha respost:—Per aixó mateix, jo 'l cuidaré... jo seré la seva germana de la Caritat... ¡oh! á las mèvas mans se tornarà un pom de flors Y no l' he

Pero a la qüenta 'ls encarregats d' aplicarla fan lo mateix que 'ls contribuyents.
Se treuen los morts de casa.

No estranyin pas qu' en materias d' embarchs no 'ls diga més que quatre tonterias.
Ho faig per dos rahons:
Primera: perquè 'ls industrials ja saben lo que 's fan y no tenen necessitat de consells.
Y segona: perquè las autoritats vigilan y 'l fiscal de imprenta jo crech que llegeix los periódichs posantse ulleras ab vidres de multiplicar.
Per lo tant, deixémnos de dibuixos.

No obstant si tinguésem la desgracia de que 'ns denunciessen molt seria que no 'n sortissem.
¿May dirian que fariam?
Encomenariam la nostra defensa al distingit advocat de aquest ilustre colegi D Francisco de P. Rius y Tauler, donantli ocasió per fer un discurs per l' estil dels que vá fer en lo Congrés quan la célebre qüestió del gas, y ab lo qual vá ferse tant popular.
D' aquesta manera tal vegada tornaria a serho.

Un rey al Saladero:
Aquest rey es lo célebre marqués de Rays, monarca de Nova Bretanya.
¡Pobre Rays!
Ell podrá dir:—A lo millor de la méva carrera vaig fer salat. Tal vegada per aixó van portarme al Saladero.

Un periódich de Paris al fer una resenya humorística del banquet del Hotel de ville, parlant del arcalde de Madrid, l' hi diu *El corregidor Caramba*.
S' hi arriba a anar l' arcalde de Barcelona ¡qui sab quin motiu l' hi hauria tret!...
Potser l' hi hauria dit *D. Patillas*.

A la *Vanguardia* se n' hi ha anat casi tota la redacció per no estar conforme ab lo criteri del periódich.
De manera que la vanguardia del exercit qu' embarga, ja no es siquiera una guerrilla.
No ha quedat més que un trompet y un soldat curt de talla.

Diumenje passat a la catedral van consagrar un bisbe.
Ignoro si 'l bisbe nou ha sigut alguna vegada cabecilla; pero lo que si 'ls dich, que si are ó d' aquí en avant se 'n fá, tindrà més condicions que may.
Are al ménos podrá dir qu' es un cabecilla molt consagrat.

Se tracta de tribunals y no critico: consigno fets.
Vostés son advocats com lo senyor Riba y Lledo, per exemple; l' amo de una casa ahont s' está trabant embarch reclama 'ls séus serveys, hi van, y al arribar a la porta a un comissari de policia l' hi dona la gana de agafarlos y durlos a la presó.
Després de tres ó quatre dias de detenció, al últim los posan en llibertat mediant una fiança de 2,000 pessetas.

Son fabricants, y ab l'idea de guanyar diners, donan foch a la caldera y fan anar la máquina a tres vegadas més de forsa del máximum que pot aguantar. Un dia la caldera 's reventa y ocasiona un sens fi de desgracias: se parla de vint morts y molts ferits.
No importa: no 'ls duheu a la presó porque están malalts.
Y ab una fiança de 5,000 pessetas, al carrer.

Aixó no ho dich ab l'idea de criticar al Jutjat. Que Déu me 'n guard.
Ho dich no més per demostrar qu' en aquest mon, antes que ser advocat y defensar als qu' embargan, convé ser fabricant y reventar calderas.
Hi ha trescents duros de diferencia; es veritat; pero aixis y tot surt més a compte.

QUINTOS.

En un regoneixement de quintos, un d' ells al preguntarli si havia de fer alguna reclamació, digué:
—Si senyor.
—¿Qué t'è que reclamar?
—Que no hi soch tot.
—¿Qué l' hi falta?
—Valor per empunyar lo xopo.

Als postres de un dinar.
Comensan a contarse quintos: després dels més ignocents, venen los aixerits, y dels aixerits los verts.

Una senyoreta de quinze anys está present.
—Jo 'n contaria un de molt cayo, diu un comensal; pero, francament, no puch: hi ha roba extesa.
La senyoreta respon:
—Ay, ay: per mi no se 'n estiga... que lo qu' es jo, aclucaré 'ls ulls.

Una nyinyera ensenyant un cuniller a unas criaturas:
—Mira Pepet, mira: aquí tens tota una familia de collons. Aquell més gros es lo pare; l' altre la mare, y aquells petits son los fills.
En Pepet:
—Escolta ¿y la nyinyera ahont es?

Conversa sobre política entre dos cegos:
—¿No véus? Jo no puch participar de la t'eva opinió.
—Vaja, home: obra la vista, que no hi ha pás més que una manera de veure las cosas.

Una copla de músichs que van a péu de poble en poble arriban a un llogaret de montanya y demanan permis al arcalde per donar un concert.
—¿Un concert?... exclama l' autoritat que per més senyas porta esclops. Aixó será perdre 'l temps miserablement.
—Pero, donguins lo permis.
—No, ca: la senmana passada varem tenir aquí a un dentista que duya trompeta y timbal y 'l poble está cansat de música.

Densá que la familia Codina es a la torre, lo nen no pensa més que ab los animals.
Ne té una verdadera colecció; gossos, gats, peixos, aucells, gallinas y ànechs.
La seva mamá está a punt de desocupar y l' hi pregunta un dia:
—Escolta Panxito ¿qué t' estimas més tenir? ¿Un germanet ó una germaneta?
En Panxito, després de reflexionar una estona:
—¿Sab que m' agradaria?
—¿Qué?
—Un conillet.

Un fulano está cremat ab un amich seu, porque ha anat per Barcelona bescantantlo.
—Com hi ha mon, diu, lo dia que 'l trobo, l' hi vento una plantofada.
—Ja te 'n guardarás com d' escaldarte, l' hi respon un company qu' está escoltantlo.
—Si ¿perqué?
—¿Qué no véus que l' Albert es un bastaix? T' agafa p'el bras, y 't tira per la finestra.
—Cá.
—Gos.
—No 'm tirarà per la finestra.
—Si l' hi donas, com dius, una bofetada...
—L' hi donaré a péu plá.

Conversa cullida al vol.
—¿Sabs en Roure?
—¿Qué?
—Ahir feya posturas ab un revólver carregat: l' hi vá escapar un tiro, clavantseli la bala al bras, de tal manera que han tigit de amputarli.
—Escolta ¿y la má també?

Un que viu a la torre té uns vehins que quan éll es fora se n' hi van a l' hort y l' hi expolsan tots los cirerers.
Un dia 'l propietari 'ls sorpren en flagrant delict de pillatge.
—Aixó es indecent, exclama. Al ménos no esqueixessiu las blancas. Vaja ¿fem un tracte? Jo us regalaré un cistell de cireras dia per altre; pero deixeu-me 'ls cirerers tranquils.
—De cap manera... ¿Un cistell dia per altre? Hi perderiam.

Un cómich, célebre per las sévas bonas sortidas, estant un dia en escena, observá que 'l teatro estava casi vuit.
Aixis es que en lo moment en que la dama figurava parlarli a cau d' orella, conforme ho exigia 'l paper, l' hi digué l' actor ab la major naturalitat:
—Hable Vd. alto: estamos solos.

L' escena a Russia.
Una cuynera russa que havia donat una bofetada a la seva mestressa, es condemnada, a pagar tres rublos (ménos de tres duros) de indemnició.
La ley aixis ho prescriu: en aquella terra una bofetada costa tres rublos.
Pero la senyora no se 'n fá cárrech y furiosa s' alsa y donant una bofetada al jutje, exclama dirigintse a la criada.
—Los tres rublos que havia de donarme a mí, 'ls endosso al Sr. Jutje: 'ls hi dona y en paus.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

Hu-dos-tres, amich Pasqual
que quatre-tres al amor
que sento per la Leonor
se posin, y fás molt mal.
¿No véus lo seu rich dentat
lo seu bell pit de total,
y sos llabis de coral
que 'm tenen enamorat?

PAU SALA.

II.

Es la prima musical,
y sense dos molt segura
no 's podría ni total,
ni fer lo metje cap cura.

NET NEBOT DE M. DE REUS.

ENDAVINALLA.

Ab mí la gent més dolenta
gosa de tranquilitat:
soch lo nom de una persona
y també 'l de una ciutat.

BOHÉMICA.

LOGOGRIFO NUMERICH.

- 1 2 3 4 5 6.—Nom d' home.
1 5 4 5 3.—Los pintors ne gastan.
1 2 3 2.—Tots ne tenim.
3 5 6.—Ne duhen los soldats.
2 6.—Una carta.
6.—Una consonant.

UN EMBARGADOR.

TRENCA-CAPS.

A la Francia.

Ab aquestas llettras compondre 'l nom de una ópera molt célebre.

RAMON ROMANISQUIS.

TERS DE SILABAS.

.. ..
.. ..
.. ..

Primera ratlla vertical y horizontal: prenda p'els péus.
—Segona: alegría dels valents.—Tercera: Poble de Catalunya.

PANXA CONTENTA.

CONVERSA.

- A la Plassa Real y han corredissas
—Tres dias ja crech que fá.
—¿Perqué?
—Perque embargan a un.....
—¿Qué?
—Ja ho hém dit.

JOSEP Y ANGEL.

GEROGLÍFICH.

×
↓
N mar T
I
la
PI 6L8I KI
del
PI

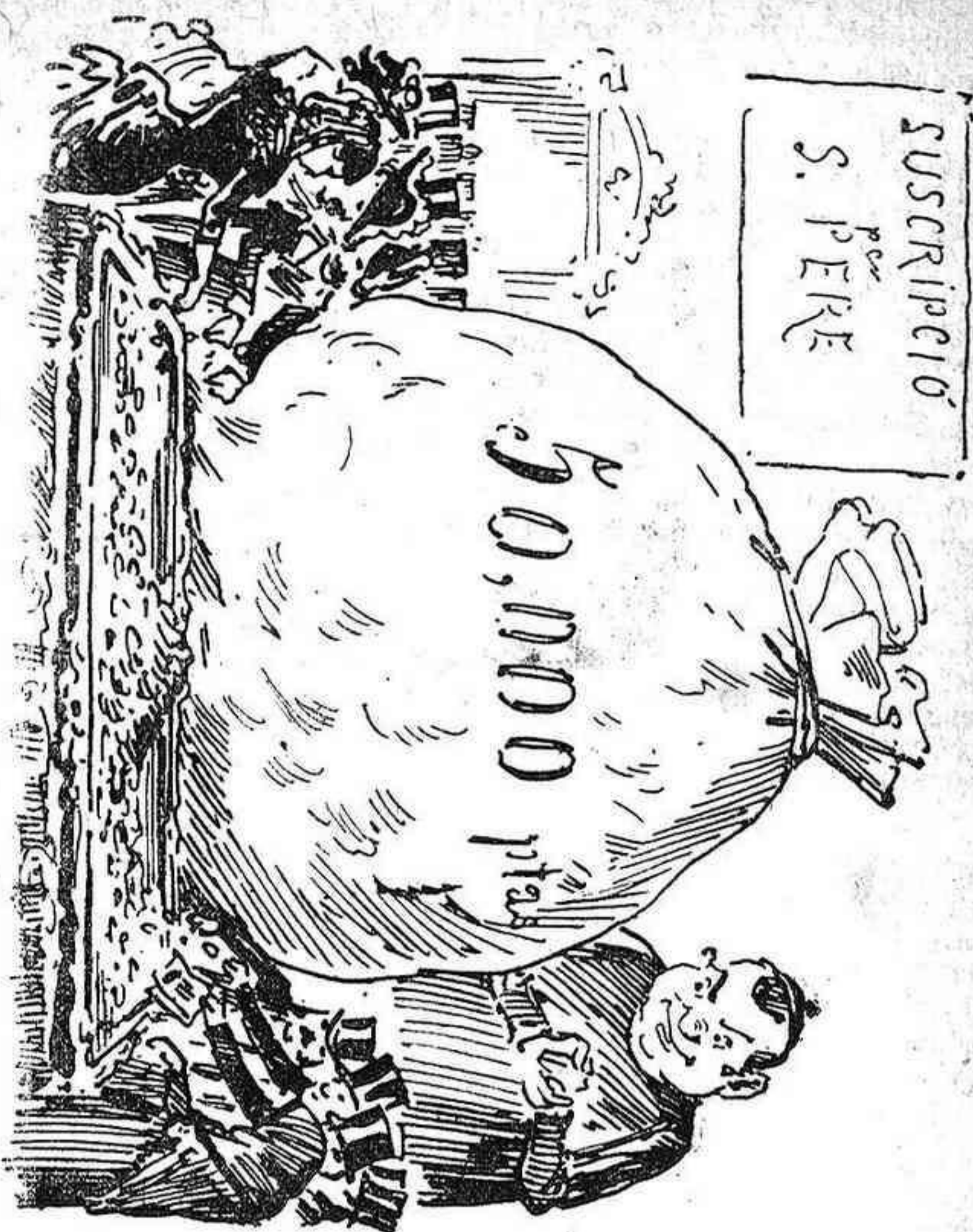
LLARCH Y PRIM.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO.

- XARADA 1.^a—Ca-ta-ri-na.
- Id. 2.^a—Lo-la.
- MUDANSA.—Coca-Poca-Soca-Roca.
- LOGOGRIFO NUMERICH.—Pintura.
- TRENCA-CLOSCAS.—Roda.
- ROMBO.
C
C A R
C A L A S
C A L A M A R
R A M A L
S A L
R
- CÁLCUL NUMERICH.—231+765+4=1000.
- GEROGLÍFICH.—Entre ases s' hi arreplegan cossas.

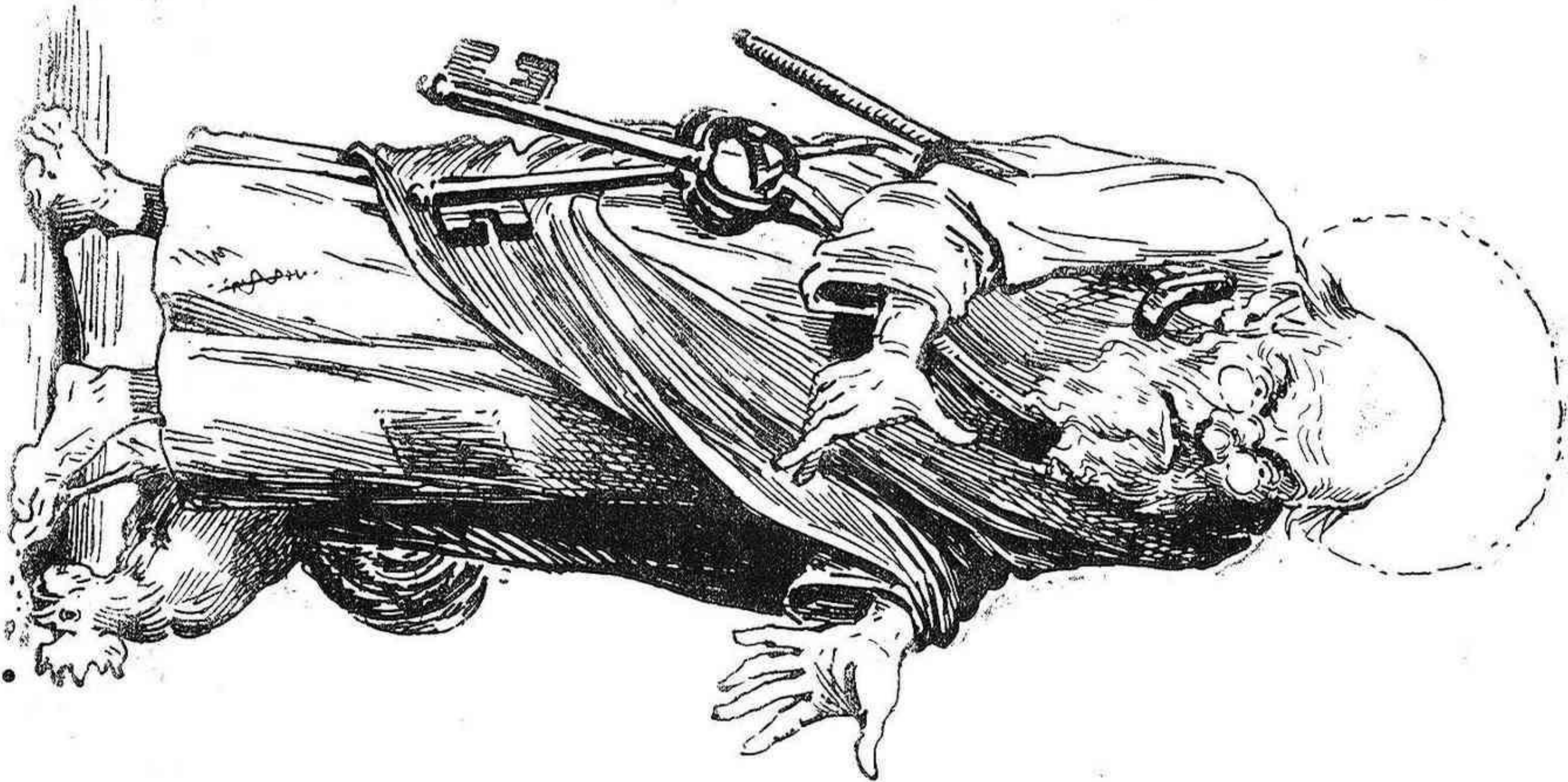
Barcelona. Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro, 21 y 23.

El dinero de San Pedro.

—Escollou Pere. ¿Ahont leniu y que 'n feu de tantis diners:

—Tant mateix es ben cremador. Tothom se creu que soch tant rich y aqui dalé no arriba un quarto.

Lo que no 's compren es que havenhi tantis diners per Sant Pere à Andalusia 's morin de gana.

—¡50.000 pesetas per Sant Pere, que al cel l' hi fan la vida! ¡Ab 50.000 pesetas quant temps podria menjar jo!